

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

GYMNÁZIUM TÝN NAD VLTAVOU

Autor: Mgr. Lukáš Boček

Datum: 10.12.2012

Ročník: kvinta

Vzdělávací oblast: Jazyk a jazyková komunikace

Vzdělávací obor: Český jazyk a literatura

Tematický okruh: Literární komunikace

Téma: Počátky písemnictví na našem území - první české památky

Klíčová slova: Středověká literatura, čeština, světská lyrika, kronika, Dalimil

Anotace: Prezentace v první části opakuje dosud získané znalosti. Poté se zabývá Dalimilovou kronikou, přikládá video s reportáží k tématu, následuje rozbor textu a seznámení se světskou lyrikou. Na závěr přináší tabulku se shrnutím.

Zpracování tohoto DUM bylo financováno z projektu OPVK, výzva 1.5

POČÁTKY ČESKY PSANÉ LITERATURY

Vrcholný středověk

OPAKOVÁNÍ

- Vysvětlete pojem laicizace:

Zesvětštění liter. - už ne pouze nábož. témata, určeno laikům

- Vysvětlete pojem demokratizace:

Lit. píše také měšťané, obecně už není výsadou kněží

- Jakým jazykem mluvila šlechta?

česky

- Čemu tato skutečnost pomohla?

Podpora národního smýšlení

- Jaký rod vládl na našem území?

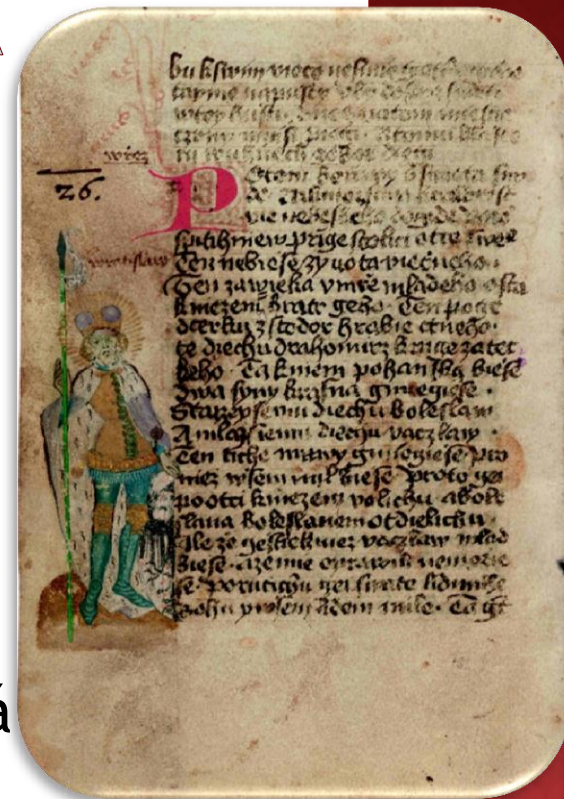
Poslední Přemyslovci

ČESKY PSANÁ LITERATURA

◉ Dalimilova kronika

- Autor: neznámý (autorství omylem či nedorozuměním přiřčeno jakémusi Dalimilovi Mezeříčskému Václavem Hájkem z Libočan v 16. století), pravděpodobně nižší šlechtic
- Datace: 10. - 20. léta 14. století
- Forma: veršovaná, přístupné čtení, velká obliba mezi čtenáři, poutavý děj
 - Jaké rýmové schéma bylo užito především? **sdužený rým**
- Další znaky:
 - Autor nabádá, aby si lidé vážili slavné české minulosti
 - Stěžuje si na malé množství kronik

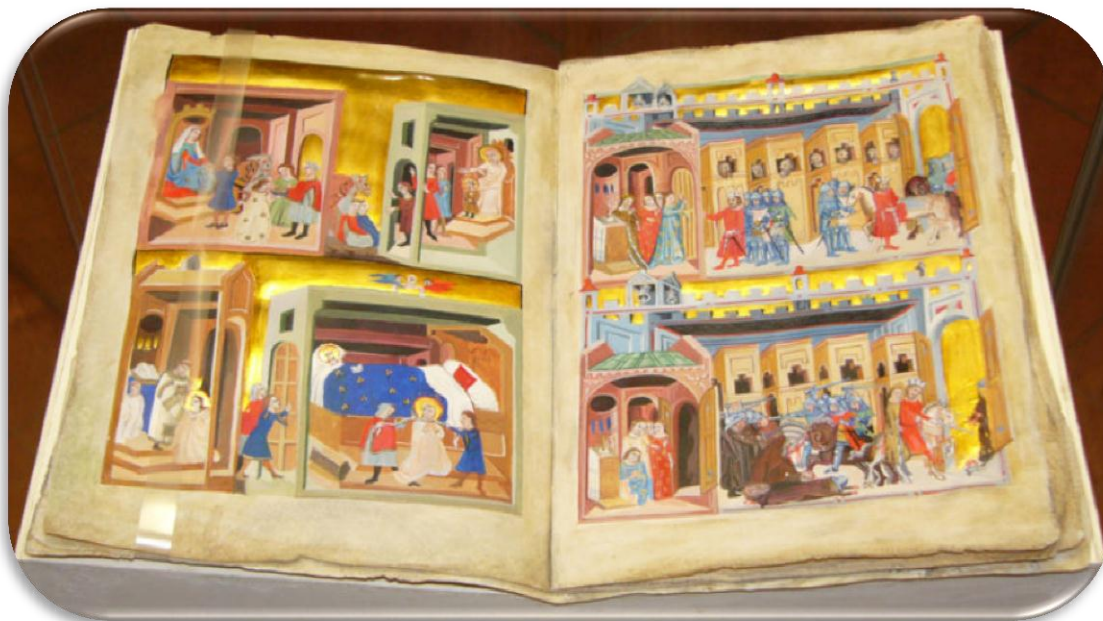

DALIMILOVA KRONIKA

- ◉ Celá kronika má 106 kapitol
- ◉ O Libuši, o Přemyslovi, o založení Prahy...

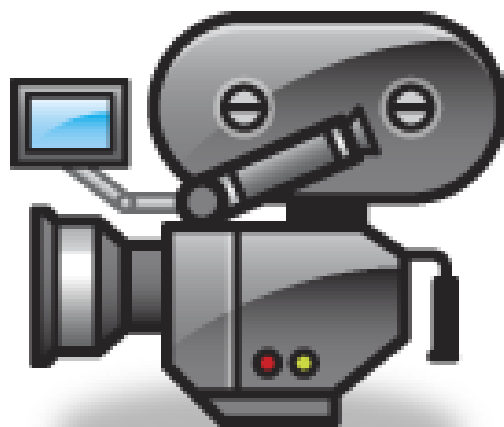
Úkol: Přečtěte si příběh Oldřicha a Boženy

V čem autor podporuje vlastenecké cítění?

VIDEO

- ◉ České republika zakoupila vzácnou kopii Dalimilovy kroniky, podívejte se na reportáž:
- ◉ <https://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1097181328-udalosti/205411000100317/obsah/8204-dalimilova-kronika-vzacny-preklad-do-ceska>

SVĚTSKÁ LYRIKA

- Od 14. století nevznikaly pouze duchovní písně, ale pronikají již i písně bez náboženských témat
- Tyto písně byly určeny a tvořeny nižší vrstvou lidu
- **Dřevo se listem odievá:**

Dřevo sě listem odievá,
slavíček v keřku spievá.
Máji, žaluji tobě
a méčě srdce ve mdlobě.

Zvolil sem sobě milú,
ta tře mé sdrce pilú.
Pila hřěže, ach bolí,
a tvójt' budu, kdet' sem koli.

Srdéčko, divím sě tobě,
že nechceš dbáci o sobě.
Tvá radost, veselé hyne
pro tu beze jmene.

K poslechu na:
<http://www.youtube.com/watch?v=70WgBmiuUxl>

ZÁVĚREČNÉ SHRNUTÍ:

1. Staroslověnské období (9. století)
 - Konstantin a Metoděj, *Proglas*, *Panonské legendy*, *Nomokánon*, *Paterik...*
2. Zápas dvou kultur: latina x staroslověnská (10. - 11. stol)
 - Staroslověnská: legendy (1. a 2. staroslověnská legenda o sv. Václavu), *Hospodine pomiluj ny* - první česká duchovní píseň (zbytky staroslověnštiny)
 - Latinská: Kristiánova legenda, *Gumpoldova*, *Když se šířila víra kř.*
3. Dočasné vítězství latiny a nástup češtiny (12. - 13. století)
 - Kroniky (Kosmas - *Kronika česká*)
 - Glosy, bohemika (pronikání češtiny, *Svatý Václave*, první česká věta)
4. Česky psaná literatura, vrcholný středověk, literatura doby Karlovy (13. - 14. století)
 - Další pronikání češtiny (poslední Přemyslovci) - *Alexandreida*, *Dalimilova kronika*, světská lyrika: *Dřevo se listem odievá*
 - Doba Karlova - *Mastičkář*, *Vita Caroli...*

ZDROJE OBRÁZKŮ

- ◉ http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Charles_IV-John_Ocko_votive_picture-fragment.jpg
- ◉ <http://ff.ujep.cz/kapitula/dejiny.php>
- ◉ http://adwebdesign.ca/a_citarny/images/stories/photo_ruzne/litomericka_kapitula.jpg
- ◉ http://2.bp.blogspot.com/_ek9gFHiRWsw/SoX9s7aP5xl/AAAAAAAAADaQ/5Scm50Hw-NU/s400/Bosch,+Christ+Crowned+with+Thorns.jpg
- ◉ http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/8/8b/P%C5%99emyslovci_erb.svg/200px-P%C5%99emyslovci_erb.svg.png
- ◉ <http://www.topzine.cz/wp-content/uploads/2010/12/c15.jpg>
- ◉ http://nd01.jxs.cz/141/393/a1e7894c17_8510982_o2.jpg